

Cap a una cultura de diàleg

Som capaços de transmetre pacíficament la nostra visió del món i escoltar amb atenció el que diuen els altres? La teòloga Jutta Burggraf proposa el diàleg per evitar el xoc entre les cultures i mentalitats.

06/07/2009

Un nou repte

En la societat actual, convivim amb persones diferents de nosaltres. Aquest és un fet concretament i

fàcilment perceptible enfront del qual no podem aclucar els ulls. Es tracta generalment de gent provinent d'altres països, amb una cultura i religió diferents de les nostres; tenen altres costums i un estil de vida que ens resulta estrany i fins i tot curiós o pintoresc. Potser viuran al mateix poble o fins i tot pertanyin a la nostra família. Són "els nostres veïns de sempre"; però no pensen ni senten com jo, o —dit des d'una altra perspectiva— jo no penso ni sento com ells. Cada persona té el propi punt de vista, la seva mentalitat, el seu projecte vital i el seu mode de jutjar els esdeveniments polítics i socials.

Lamentablement, les diferències originen no poques vegades antipaties o sospites; poden portar a malentesos i incomprensions i fins i tot despertar reaccions violentes. Poden ser també la causa de

múltiples formes de rebuig que fereixen el cor humà.

Molts pateixen injustícies i humiliacions pel mer fet de no ser "com els altres"; alguns han de suportar diàriament tortures, no sols en una presó, sinó també en un lloc de treball o en l'entorn familiar. És cert que ningú pot fer-nos tant de mal com aquells que haurien d'estimar-nos. "L'únic dolor que destrueix més que el ferro és la injustícia que procedeix dels nostres familiars", diuen els àrabs. És una llàstima esmerçar les energies en enuigs, recels, rancors o desesperació; i potser és més trist encara que una persona s'endureixi per no patir més.

Com podem evitar aquest xoc entre les cultures i mentalitats que sembla caracteritzar cada vegada més clarament la nostra vida? En els últims anys —i especialment a partir

de l'11 de setembre de 2001— s'han donat moltes respostes molt variades a aquest interrogant. D'especial importància és, certament, el diàleg. Però, som capaços a transmetre pacíficament la nostra visió del món, i escoltar amb atenció el que diuen els altres? O, preguntant de manera més radical: tenim realment conviccions pròpies? Hem trobat la nostra identitat? És un fet conegut que ningú pot donar (a conèixer) allò que no té.

I. Dificultats per al diàleg

Som lliures per pensar per compte propi. Però amb prou feines tenim el valor de fer-ho de debò. Estem més aviat acostumats a repetir el que diuen els diaris i revistes, la televisió, la ràdio, les coses que llegim en Internet o allò que s'ha asseverat per alguna persona, més o menys interessant, amb qui ens creuem pel carrer. Avui en dia, en molts països

sembla que ha desaparegut l'autoritat que dicta els pensaments, la censura. Però el que trobem, en realitat, és que aquella autoritat n'ha canviat la manera d'obrar: no es val de la coerció sinó tan sols d'una blana persuasió. S'ha fet invisible, anònima, i es disfressa de normalitat, sentit comú o opinió pública. No demana una altra cosa que fer allò que tots fan.

Resistim els trets constants d'aquest "enemic invisible"? Hem après a exercir la nostra facultat per discórrer i discernir? Pensar no sols és un joc divertit; és abans que res una exigència de la nostra naturalesa. No hauríem de tancar voluntàriament els ulls a la llum, sinó tot al contrari: hauríem d'entusiasmar-nos amb la realitat que ens envolta, i cercar respostes a les qüestions grans i petites que ens planteja la pròpia existència.

Patir un tràfec continu

Tanmateix, la nostra vida s'ha convertit, en molts sentits, en un tràfec continu. Moltes persones pateixen les conseqüències de l'estrès o d'un cansament crònic. La duresa de la vida professional, i també les exigències exagerades de la indústria de l'oci, comporten unes obligacions excessives, així que l'únic que es desitja a la nit és descansar, distreure's dels problemes quotidians, i no esforçar-se més. Tot això pot portar a una certa "alienació" psicològica i espiritual, a la superficialitat d'una persona que viu només en el moment, per a les coses immediates. En la nostra societat de benestar tan sadollada, ben sovint, resulta molt difícil aturar-nos a reflexionar. I resulta encara més difícil parlar seriosament amb una altra persona. Com es poden transmetre les pròpies conviccions si no se'n té cap?

Fugir en el món virtual

Ben sovint, coneixem millor els protagonistes d'una determinada sèrie televisiva que els veïns més propers; escrivim mails als nostres col·legues de les oficines del costat, en comptes de mirar-los a la cara. A banda de l'internet, la televisió és actualment, sens dubte, la font principal d'informació i deformació. Consumim notícies de tot el món, *talkshows* i pel·lícules sense parar. No són poques les cases on la televisió està encesa tot el dia, fins i tot durant els àpats. Això, òbviament, dificulta la conversa. Hi ha estudis que diuen, en les seves conclusions, que els nens europeus veuen una mitjana de quatre hores diàries de televisió. Als Estats Units, sembla que la veuen encara més, fins a sis hores al dia, segons les investigacions de l'especialista Milton Chen, de San Francisco. Així quan un noi comença l'ensenyament mitjà, ha vist 18.000

hores de televisió i ha passat 13.000 hores a l'escola. El seu cap és ple d'imatges.

Però fins i tot el telespectador més àvid es veu apartat, de tant en tant, de la seva pantalla, i ha d'enfrontar-se amb la realitat de la vida quotidiana. Llavors es troba immers en un món inevitablement menys emocionant que aquell de les imatges. La vida quotidiana pot resultar lenta i avorrida; normalment no és tan dinàmica com una pel·lícula. És comprensible que hom pugui tenir ganes de fugir, tornar com més aviat millor al món fantàstic de la televisió, i no es vulgui sortir d'ell. Així, la televisió pot arribar a ser una droga. Som nosaltres els qui fem d'ella una de les múltiples "drogues electròniques". Fa pensar que existeixi també la televisió de mida casset que es pot portar en un transport públic, per no

estar sol amb un mateix, ni quinze minuts.

Tenir un excés d'informació

Un excés d'informació pot ser un altre gran impediment per pensar. Vivim en l'era dels mitjans de comunicació de masses. Rebem una immensa quantitat d'informació. Qui intenta accedir immediatament a tota la informació dels cinc continents, qui no es perd cap tertúlia televisiva, cap xat ni comentari polític, o sol veure una pel·lícula després d'una altra, pot esdevenir una mena de robot. Ben sovint no tenim ni temps, ni forces suficients per assimilar tota la informació rebuda. A més a més, absorbim inconscientment molts milers de dades, quan, per exemple, ens passem pel centre d'una ciutat.

II. A la recerca de solucions prudents

Com actuar en aquesta situació? Hi ha una petita anècdota il·lustrativa que hom explica de l'escriptora alemanya Ida Friederike Görres. Un vegada, en els anys cinquanta del segle passat, li van preguntar què feia per tenir sempre idees tan originals i saber jutjar amb tanta claredat la situació de la societat. Va respondre: "No llegeixo cap diari. Així puc concentrar les meves forces. De l'important ja m'assabentaré de totes maneres" Naturalment, aquesta postura és molt discutible i, en principi, no és digna d'imitació. Però sí que pot invitar-nos a reflexionar. Avui, diverses dècades més tard, s'ha multiplicat enormement el volum de la informació que rebem cada dia, alhora que s'ha especialitzat. Els coneixements de la humanitat es dupliquen cada quatre anys ^[1]. Serà difícil per a una persona arribar a tenir conviccions pròpies sense una certa "actitud distant" respecte als mitjans d'informació. L'escriptor rus

Dostoievski afirma: "Estar només de tant en tant, és més necessari per a una persona normal que menjar i beure" ^[2].

Evitar postures defensives

És comprensible que algunes persones adoptin una postura defensiva: prohibeixen als fills veure la televisió, o ni tan sols volen tenir un aparell a casa. Aquest plantejament radical pot ser enriquidor per a la vida de família i la pròpia cultura ^[3]. Tanmateix, no sembla que sigui el més apropiat per als reptes del nostre temps: el projecte cultural no pot prescindir de l'aportació del cinema ja que aquest assumeix un paper de primer pla, perquè constitueix el punt de trobada entre el món de les comunicacions socials i altres formes culturals. Amb controls i censures, avui dia, pràcticament no s'aconsegueix res. Un alumne pot

accedir per cable o satèl·lit a totes les informacions que vulgui; pot veure els programes més nocius als bars, autobusos o botigues, a les cases dels amics o a la pròpia casa, quan els pares són fora (a banda que gairebé la meitat dels adolescents a Occident té la seva televisió pròpia). Expliquen d'una bona senyora que havia discutit molt amb els fills sobre una determinada pel·lícula, plena d'escenes de brutalitat i violència: els fills volien veure-la, els pares ho van prohibir. El dia en què va sortir aquesta pel·lícula en la televisió, la senyora havia d'acompanyar el seu marit a una trobada important. Com no estava segura de si els fills obeirien o no, va portar la televisió amb ella al cotxe. I els fills van veure la pel·lícula a casa dels veïns.

No s'obté res amb prohibicions. La meta no pot ser una simple renúncia. Això és utòpic i poc atractiu. Cal un esforç més gran, que consisteix a

ajudar els fills, amb arguments sòlids, a utilitzar bé la televisió: a prendre una actitud crítica positiva i descobrir-ne els avantatges i desavantatges.

La televisió no és un enemic; no és necessàriament una "caixa ximple". Pot ser un bon amic, un instrument eficaç al servei de la cultura i de l'educació. Un dels directors de la televisió alemanya sol dir: "La televisió fa als llestos més llestos i als ximpls més ximpls" ^[4]. Convé aprofitar-la bé. Per assolir-ho, és aconsellable veure junt amb els educands la televisió, i conversar després sobre allò que s'ha vist. Així l'aparell tan temut per alguns pot esdevenir realment un "co-educador", en el sentit més ple de la paraula.

Pot obrir nous horitzons i transmetre autèntics valors. Es pot descobrir també la pròpia responsabilitat pels

programes, escrivint cartes al director, fent sessions de treball. D'aquesta manera cadascú pot sortir de l'anonimat i de la passivitat, tan propis a la societat de consum. Cadascú pot contribuir a cercar "una televisió amb rostre humà": és a dir, una televisió a la mesura de l'home, i no un home a la mesura de la televisió.

Adaptar-se a la situació actual

En efecte, cal donar no sols als mitjans electrònics, sinó a tota la societat "un rostre humà". El primer pas per assolir-ho consisteix a ser nosaltres mateixos veritablement "humans", és a dir, a viure a l'altura de les nostres possibilitats, esforçar-nos per "ser els qui som" —ni autòmats, ni titelles— i obrir-nos als altres.

La globalització ha conduït a un gran canvi cultural en molts ambients tradicionalment homogenis. Però

això no ha de portar-nos al
desconcert. No pot ser que, en alguns
cercles conservadors, hom vegi
persones preocupades i aclaparades
que enyoren temps passats. Perquè
una de les característiques
fonamentals del món és el seu
constant fer-se. Vivim avui d'una
manera diferent de com es vivia fa
vint, cinquanta o cinc-cents anys. El
nostre temps no és un camí exterior
pel qual correm, el nostre temps som
nosaltres: és el nostre mode de ser i
de veure la realitat, és la nostra
mentalitat, són les experiències que
hem tingut i la formació que hem
rebut, són les nostres sensibilitats i
els nostres gustos i totes les nostres
relacions humanes.

Qui vol influir en el present, ha de
tenir una actitud positiva vers el món
on viu. No ha de mirar cap al passat,
amb nostàlgia i resignació, sinó que
ha d'adoptar una actitud positiva
davant el moment històric concret:

hauria d'estar a l'altura dels nous esdeveniments, que marquen les seves alegries i preocupacions, les seves il·lusions i decepcions, i tot el seu estil de vida. "En tota la història del món hi ha una única hora important, que és la present," diu Dietrich Bonhoeffer ^[5]. Els canvis de mentalitat inviten a exposar les pròpies conviccions d'una manera diferent que abans, perquè puguin comprendre-les també aquells que no les comparteixen. A aquest respecte comenta un escriptor espanyol: "Naturalment, jo no estic disposat a modificar les meves idees per molt que els temps canviïn. Però estic disposat a posar totes les formulacions externes a l'altura dels meus temps, per simple amor a les meves idees i als meus germans, ja que si parlo amb un llenguatge mort o un enfocament superat, estaré enterrant les meves idees i sense comunicar-me amb ningú" ^[6].

Obrir-se al món

Qualsevol persona, per erronis que ens semblin els seus plantejaments, participa d'alguna manera de la veritat: el bo pot existir sense barreja del pitjor; però no existeix el pitjor sense barreja del bo ^[7]. Per tant, podem aprendre de tots. Si volem comprendre el nostre món, hem d'ampliar contínuament el nostre horitzó, aprofundir en la veritat que hem aconseguit, i cercar-la allí on pot trobar-se, això és, en totes parts. En altres paraules, hem d'estar disposats al diàleg, especialment amb aquells que són diferents de nosaltres.

Aquesta actitud —a banda de contribuir al benestar dels altres (que se senten apreciats)— facilita també el propi creixement. La situació és comparable a la d'una persona que viu algun temps a l'estranger. Quan torna al propi país, es dóna compte que ha après molt:

veu el mateix de sempre, però ho veu amb altres ulls; pot distingir ara millor entre l'essencial i l'accidental i ha adquirit certa flexibilitat per adaptar-se a noves situacions. Per aquesta raó, en moltes empreses es prefereix donar l'ocupació a persones que tinguin "experiència a l'exterior"; i fins i tot, moltes vegades tant se val en quin país han viscut. L'important és que hagin estat fora de la seva pàtria i hagin tornat.

III. Característiques del diàleg

Un diàleg no és una simple conversa, sinó que és una trobada entre dos (o diverses) persones en un clima d'amistat. És una conversa feta amb un esperit d'obertura, comprensió i "benevolència", en la que cadascú es mostra a l'altre tal com és i accepta a l'altre tal com és. Així, cadascú s'enriqueix amb la part de la veritat que ve de l'altre, i sap integrar-la

harmònicament en la seva pròpia visió del món.

Un clima d'amistat

A vegades, ens comportem d'una manera poc natural: ens tanquem davant els altres. En la nostra cultura aprenem aviat a ser "forts" i a "defensar-nos" en la selva de la vida. La vulnerabilitat és perillosa i per tant prohibida. Tendim a amagar subtilment les nostres ombres i les nostres pors, les nostres necessitats i debilitats. Alguns aconsegueixen amb aquest comportament un determinat reconeixement social, però paguen per això un gran preu: neguen la pròpia humanitat, i renuncien a una vida en llibertat.

Si una persona s'amaga darrere una muralla grossa, no està ni en contacte amb si mateixa, ni tampoc li serà possible entrar en contacte amb altres. Per aconseguir-ho, és indispensable "desarmar-se",

acceptar que s'és vulnerable,
reconèixer els propis bloquejos,
fissures i deficiències.

Qui ha trobat la pròpia identitat, és
una persona forta. No necessita
ofendre a l'altre per mostrar la
pròpia superioritat. És serè, pacífic i
generós. I com més fermes són les
pròpies conviccions, més flexible i
acollidora pot ser la persona. És com
un arbre amb arrels profundes, que
dóna ombra, suport i alleugeriment a
qui el cerqui.

Quan es comença a dialogar, cadascú
ha de veure el bo en l'altre, segons
aconsella la saviesa popular: "Si vols
que els altres siguin bons, tracta'ls
com si ja ho fossin." On reina l'amor,
no cal tancar-se per por de ser ferit.
Per això, és tan important mostrar
simpatia i afecte, si volem entrar en
contacte amb els altres. Estimar no
consisteix simplement a fer coses per
a algú, sinó a confiar en la vida que

hi ha en ell. Consisteix a comprendre a l'altre amb les seves reaccions més o menys oportunes, les seves pors i les seves esperances. És fer-li descobrir que és únic i és digne d'atenció, és ajuda'l a acceptar el seu propi valor, la seva pròpia bellesa, la llum oculta en ell, el sentit de la seva existència. I consisteix a manifestar a l'altre l'alegria d'estar al seu costat.

Si una persona experimenta que és estimada pel que és, sense necessitat de mostrar-se competent o interessant, se sent segura en presència de l'altre; desapareixen les màscares i les barreres darrere de les quals s'ha amagat. Ja no cal ni demostrar ni retenir res; ja no cal protegir-se. Quan algú adquireix la llibertat d'ésser ell mateix, es fa amable. Sorgeix en ell una vida nova que li dóna una sana autonomia.

Conèixer l'altre

Per poder estimar, cal conèixer. De vegades, tenim idees bastant desfigurades sobre les tradicions i costums dels ciutadans estrangers, i fem judicis injustos sobre els seus plans i intencions. A vegades, ignorem completament les raons que els mouen. Així, podem inconscientment i per manca de coneixements contristar i fins i tot ferir-los. Per exemple, l'abstenció de certs aliments —en el cas dels musulmans o jueus— pot semblar capritxosa, si no considerem la motivació religiosa que està en els fons d'aquest comportament.

Convé tenir en compte la disposició d'ànim dels altres, saber el que volen i el que rebutgen. Per això cal estudiar la seva història i cultura, la seva religió i vida espiritual, i fins a la psicologia del seu poble. Coneixem tot el que hi ha de bell i preciós en les altres cultures?

Però per comprendre una altra persona, necessitem més que un coneixement merament llibresc. Cal un coneixement per simpatia, que arriba més lluny que qualsevol teoria, per molt encertada que sigui: una mare coneix, ordinàriament, millor el seu fill que un grup de pedagogs.

El coneixement per simpatia s'aconsegueix en la convivència, en el tracte directe, en la mútua col·laboració. A Alemanya, durant diversos segles, els cristians catòlics i els evangèlics solien viure en regions diferents, freqüentar col·legis diversos, eren molt pocs els matrimonis entre persones de confessió diferent i, en general, evitaven qualsevol contacte personal. Així, uns construïen d'altres una imatge cada vegada més falsa i menys d'acord amb les exigències mínimes de la justícia. Però quan, durant la Segona Guerra

Mundial, els "germans separats" es trobaven de sobte junts als camps de concentració del "Tercer Reich", lluitant per la mateixa causa i disposats a morir —conjuntament— per la seva fe en Jesucrist, llavors "va començar l'ecumenisme a Alemanya"^[8]. Els catòlics i els evangèlics van descobrir que tenien molt en comú, van començar a apreciar-se mútuament i, afavorits pels grans desplaçaments de població després d'aquesta guerra horrible —les expatriacions i trasllats forçats—, es van posar a treballar plegats. La trobada existencial entre ells els havia revelat la falsedat de molts dels seus esquemes mentals.

Respectar l'altre

El fet de ser diferents constitueix una gran riquesa i és, en principi, una font d'aprenentatge continu. Les diferències no poden ser negades; no necessiten ser anivellades. Cada

home és original i té el ple dret a ser-ho. S'ha arribat a dir que la capacitat de reconèixer diferències és per antonomàsia la regla que indica el grau de cultura i intel·ligència del ser humà. En aquest context podem recordar un antic proverbi xinès, segons el qual "la saviesa comença perdonant el proïsme l'ésser diferent." No és una harmonia uniforme, sinó una tensió sana entre els respectius pols allò que fa la vida interessant, li dóna profunditat i amplada, li dóna color i relleu.

Actualment, tenim un convenciment més ferm que en altres èpoques que cada home té el dret de ser ell mateix el protagonista de la seva vida; gaudeix d'una llibertat fonda per decidir el seu destí (que pot considerar-se el nucli de la seva intimitat). No podem, sota cap pretext, destruir aquest espai íntim. És això el que s'intenta quan s'impedeix a algú viure segons les

seves conviccions més profundes. Pot ser que aquesta persona realitzi objectivament un mal, però si ho fa "lliurement" i seguint la seva llum interior, és millor que quan fa un bé d'una manera forçada ^[9].

Aquesta actitud de respecte profund ho va manifestar, per exemple, l'últim rei polonès de l'estirp dels Jajhelloni. En el temps en què a Occident tenien lloc els processos de la Inquisició i s'encenien fogueres per als heretges, aquest rei va donar proves de la tolerància quan va assegurar als seus súbdits: "No sóc rei de les vostres consciències" ^[10].

D'altra banda, cal tenir en compte que l'actitud de respecte és més que mera tolerància. Mentre la tolerància proporciona només el marge (necessari) per a una convivència possible entre els homes, el respecte apunta a la relació mateixa entre ells i al desafiament que suposa la vida

d'un per als altres. El fet que "la veritat es coneix per la força de la mateixa veritat", no significa només la desqualificació de tots els actes contraris a la llibertat i a l'estimació de les decisions de l'altre. Implica igualment la responsabilitat, per a totes les persones, de cercar el sentit complet de l'existència, cadascú en la mesura de les seves possibilitats individuals.

Però quant als altres, el primer deure consisteix a respectar les decisions que ells prenen sobre la seva vida. No hem de retreure'ns mútuament estretor d'ànim, hipocresia o una intencionalitat poc noble. No hem de posar etiquetes ni classificar ningú.

Només quan un tracta de comprendre l'altre, es pot crear un clima de confiança. I només quan un es mostra obert cap a les persones que pensen de manera diferent, que parlen altres llengües, que creuen,

pensen i actuen de manera diferent, es pot preparar un acostament mutu. La delicadesa es reflecteix, no en últim lloc, en el vocabulari. Porta a eliminar paraules, judicis i actes que no siguin conformes, segons justícia i veritat, a la condició dels altres, i que, per tant, poden fer més difícils les mútues relacions amb ells.

És conegut l'extraordinari respecte que mostrava Tomás d'Aquino vers els adversaris. Fins i tot quan aquest gran filòsof de l'Edat Mitjana estava completament en desacord amb algú, explicava la idea contrària amb els termes més favorables, clars i objectius que li fos possible, procurant no distorsionar l'argument a fi de facilitar la prevalença de la pròpia posició. A vegades demostrava tal imparcialitat a l'hora de formular les postures dels altres que les feia semblar raonables i possibles; fins i tot, de vegades,

exposava les teories amb més convicció que els seus instigadors ^[11].

Donar a conèixer la pròpia identitat

Una persona que actua segons aquesta espiritualitat de diàleg, intenta donar a conèixer tot allò que pensa, amb claredat i suavitat, i adaptat a les circumstàncies de cada cas. No cerca compromisos barats, sabent que no hi ha res tan aliè a la pau com una actitud relativista o indiferent davant la veritat. Pel contrari, vol fer participar als altres de les solucions que ha trobat.

Així mateix, per guanyar en sinceritat en qualsevol relació humana, és convenient i necessari, donar a conèixer la pròpia identitat. L'altre vol saber qui sóc jo, i jo vull saber qui és ell. Si fem amistat amb una persona d'una altra raça o nació, un altre partit polític o confessió religiosa, ens interessa realment el

que pensa i creu. Si reprimim les diferències i ens acostumem a callar-ho tot, prèvia conformitat tàcita, potser podrem gaudir durant algun temps d'una harmonia aparent. Però en els fons, ens mouríem en un ambient de confusió. No ens acceptaríem mútuament tal com som en realitat, i la nostra relació es tornaria cada vegada més superficial, més decebedora, fins que, abans o després, es trencaria. En canvi, quan seguim cadascú fidelment les nostres pròpies conviccions, pot semblar, en certes circumstàncies, que tenim poc en comú, que estem bastant allunyats els uns dels altres. Però interiorment ens semblen molt més que quan ens ajuntem en acords superficials i deixem de costat la pregunta per la veritat. Si cadascú segueix la pròpia llum interior, ens trobem units en el més profund del nostre ésser. Tenim la mateixa actitud fonamental que és la fidelitat a la pròpia consciència. Existeix entre nosaltres una unitat no

plenament visible, però summament real. És tan real com l'amistat que ens uneix.

Enriquir-se mútuament

El diàleg consisteix a donar i rebre; significa que ambdues parts s'escolten atentament, amb ànims d'aprendre, ja que "en tot comentari seriós d'un oponent s'expressa una de les moltes facetes de la realitat"

[12]

—.

És precís distingir entre el més important (en el que no podem cedir sense canviar la nostra identitat) i allò accidental (en el que caben opinions diverses). El tenir una sola postura, en coses accidentals, és propi d'ideologies. John Henry Newman comenta respecte d'això: "Sempre hi ha hagut postures diferents... (en la vida intel·lectual i espiritual), i sempre les haurà. Si s'acabessin per sempre, seria perquè hauria cessat tota vida espiritual i

intel·lectual" ^[13]. I Kierkegaard afirma que una persona es converteix en aburgesada, si absolutiza les coses relatives ^[14].

És enriquidor conèixer els pensaments dels altres. Així es poden corregir algunes postures pròpies que potser s'han tornat exageradament rígides. En aquest sentit adverteix sant Agustí: "Que cap de nosaltres digui que ja ha trobat la veritat. Anem a cercar-la de tal manera, com si fos desconeguda per als dos. Llavors podem cercar-la amb summa diligència i caritat. Per a això cal que ningú pensi arrogantment que ja ha trobat la veritat" ^[15].

Així, al final d'un diàleg, mai hi haurà un vençut i un vencedor; en el millor dels casos trobarem a dos (convençuts per la veritat).

Nota final

El diàleg ens exigeix cercar la pròpia identitat i superar aversions i polèmiques. És un camí cap a la maduresa i la pau. No sempre és fàcil, però ens ajuda a obrir les portes (en comptes de tancar les fronteres) i a veure el bo en els altres (en comptes de retreure'ls el seu mode de ser diferents). Encara que es produiran malentesos i patirem decepcions, mentre els homes visquin sobre la terra, a través del diàleg podem atensar-nos, sempre novament, a l'altre. Per això és tan important educar en l'art de practicar-lo.

Jutta Burggraf

Professora, Facultat de Teologia,
Universitat de Navarra.

.....

Notes

[1] Cf. P. HAHNE, Schluss mit lustig. Das Ende der Spassgesellschaft, Lahr/Schwarzwald 2005, p.119.

[2] F. M. DOSTOIEVSKI, cit. en Anselm GRÜN, 50 Engel für das Jahr, Freiburg-Basel-Wien 2000, p.53.

[3] Així, per exemple, Tonino GUERRA, el "poeta" que inspirava el gran director de cinema Federico Fellini, va llançar fa algun temps una provocació atrevida: "Apaguem tots els televisors durant un any, veuran com els valors, la fantasia i l'espiritualitat renaixeran en el cor de tots." Cf. Les sanes provocacions del Festival del Cinema Espiritual, Agència internacional "Zenit", 19-XI-1998.

[4] H. GIESECKE, Wozu ist die Schule da? Die neue Rolle von Eltern und Lehrern, 2ª ed. Stuttgart 1997, p.38.

[5] D. BONHOEFFER, Predigten, Auslegungen, Meditationen I, 1984, pp.196-202.

[6] J.L. MARTÍN DESCALZO, Razones para la alegría, 8ª ed., Madrid 1988, p.42.

[7] TOMÁS DE AQUINO, Summa theologiae I-IIae q.109, a.1, ad 1.

[8] W. KASPER, Ein Herr, ein Glaube, eine Taufe, en "Stimmen der Zeit" (2002/2), p.75.

[9] Cfr. R. BUTTIGLIONE: Zur Philosophie von Karol Wojtyła, en Johannes Paul II., Zeuge des Evangeliums, ed. por St. HORN y A. RIEBEL, Würzburg 1999, pp.36 y39.

[10] JOAN PAU II, Creuant el llindar de l'Esperanza, Barcelona 1994, p.160.

[11] Cfr. J.PIEPER, Guide to Thomas Aquinas, Notre Dame/Indiana 1987, p.77.

[12] Ibid., pp. 83s.

[13] J. H. NEWMAN, cit. per J. L. MARTÍN DESCALZO, Razones para el amor, Madrid 1991, p.47.

[14] S. KIERKEGAARD, cit. en P. HAHNE, Schluss mit lustig. Das Ende der Spassgesellschaft, cit., p.73. 15 SANT AGUSTÍ, Contra epistolam quam vocant fundamenti, Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum 25, 195.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/cap-a-una-
cultura-de-dialeg/](https://opusdei.org/ca/article/cap-a-una-cultura-de-dialeg/) (28/03/2026)